

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΝΣΚ 184/2017 [ΑΓΚΥΡΟΒΟΛΗΣΗ ΣΚΑΦΩΝ ΣΕ ΤΜΗΜΑ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΗΡΥΓΜΕΝΟΥ ΩΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ]

Περίληψη

Η τυχόν, εκ μέρους οποιασδήποτε αρμόδιας αρχής, αδειοδότηση πρόσδεσης σκαφών στο ενετικό λιμάνι Ρεθύμνου πρέπει να περιορίζεται στον χώρο που επιτρέπει η Απόφαση της Υπουργού Πολιτισμού, η οποία (Απόφαση) πρέπει να μνημονεύεται στη σχετική αδειοδότηση πρόσδεσης.

Συνεπώς, το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Ρεθύμνου, οφείλει να ασκεί τις αρμοδιότητες του δεσμευόμενο από τον τεθέντα από την Υπουργό Πολιτισμού σχετικό περιορισμό.

Γνωμοδοτούσα: *Ευθυμία Ε. Γκαράνη*, Πάρεδρος ΝΣΚ

Ιστορικό

Από το άνω έγγραφο του ερωτήματος, όπως συμπληρώθηκε δια του 289298/187606/5026/1513/21-7-2017 εγγράφου της ίδιας υπηρεσίας, προκύπτει το ακόλουθο ιστορικό:

1. Το ενετικό λιμάνι της πόλης Ρεθύμνου Ν. Κρήτης είναι χαρακτηρισμένο ως ιστορικό μνημείο δια της 16307/9-9-1965 Απόφασης του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης (Β' 605/16-9-1965), επιπλέον δε περιλαμβάνεται στο τμήμα της Παλιάς Πόλης Ρεθύμνου που έχει κηρυχθεί ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο δια της 24946/26-8-1967 Απόφασης του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης (Β' 606/3-10-1967), όπως διορθώθηκε δια της ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ38/1944/676/12-8-1991 Απόφασης της Υπουργού Πολιτισμού (Β' 700/30-8-1991).
2. Κατόπιν ομόφωνης γνωμοδότησης των μελών του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου (ΚΑΣ) εκδόθηκε η ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΒΜΑ/ΤΒΜΑΧΜΑΕ/416133/249597/ 8615/302117-2-2017 απόφαση της Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, με την οποία εγκρίθηκε μελέτη εκπόνησης σχεδίου γενικής διάταξης λειτουργιών στο εν λόγω λιμάνι, τέθηκαν όμως, μεταξύ άλλων, οι εξής όροι 11 και 12: " 11. Να ελλιμενίζονται μόνον μικρά αλιευτικά σκάφη (βάρκες). 12. Τα σκάφη να προσδένουν στο Β-ΒΔ

πέτρινο κρηπίδωμα που καταλήγει στο φάρο."

3. Δυνάμει του με αρ. πρωτ. 1934/29-5-2017 εγγράφου του, το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Ρεθύμνου προέβαλε α) ότι, ως φορέας διοίκησης και εκμετάλλευσης του ενετικού λιμένα Ρεθύμνου, ανήκει σ' αυτό η αρμοδιότητα i) να υποδεικνύει στα επαγγελματικά τουριστικά ημερόπλοια το χώρο αγκυροβόλησης και παραβολής τους για αναμονή, επιβίβαση και αποβίβαση των επιβατών τους, σύμφωνα με το ν. 4256/2014 (άρθρο 12 παρ. 5α) και ii) να καθορίζει τις θέσεις ελλιμενισμού των σκαφών, σύμφωνα με την παρ. 3β της ΚΥΑ 8122.1/29/16-7-2014 και β) ότι η απαγόρευση ελλιμενισμού των σκαφών στο μεγαλύτερο τμήμα του ενετικού λιμένα θα επέφερε ανεπάρκεια των θέσεων ελλιμενισμού στην περιοχή.
4. Κατόπιν του άνω εγγράφου και ενόψει της άμεσης εφαρμογής της μελέτης κατά την τρέχουσα περίοδο, η υπηρεσία προβληματίζεται σχετικά με την εφαρμογή του όρου 12 της Απόφασης της Υπουργού Πολιτισμού σε σχέση προς την αρμοδιότητα που ιδρύουν υπέρ του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου οι προαναφερθείσες διατάξεις του ν. 4256/2014 και της ΚΥΑ 8122.1/29/16-7-2014.

Νομοθετικό Πλαίσιο

5. Στις διατάξεις των άρθρων 10 παρ. 1,3,6,7, 15 παρ. 5 και 73 παρ. 10 του ν.

3028/2002 Α' 153/28-6-2002) ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 10. 1. Απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε ακίνητο μνημείο, η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο αλλοίωση της μορφής του. 3. ... η επιχείρηση οποιουδήποτε τεχνικού ή άλλου έργου ή εργασίας πλησίον αρχαίου επιτρέπεται μόνο μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου..... 6. Στις περιπτώσεις που απαιτείται έγκριση σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, αυτή προηγείται από τις άδειες άλλων αρχών που αφορούν την επιχείρηση ή την εκτέλεση του έργου ή της εργασίας και τα στοιχεία της αναγράφονται με ποινή ακυρότητας στις άδειες αυτές 7. Για την προστασία των ακινήτων μνημείων είναι δυνατόν με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου να επιβάλλονται περιορισμοί στη χρήση και στον τρόπο λειτουργίας τους, καθώς και στους όρους δόμησής τους κατά παρέκκλιση από κάθε ισχύουσα διάταξη».

«Άρθρο 15.5. Απαγορεύεται η εκτέλεση κάθε μορφής λιμενικού έργου χωρίς προηγούμενη άδεια, που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Η άδεια αυτή προηγείται από όλες τις άδειες που αφορούν στην εκτέλεση του έργου και τα στοιχεία της αναγράφονται με ποινή ακυρότητας

στις υπόλοιπες άδειες που απαιτούνται.»

«Άρθρο 73. 10. Πολιτιστικά αγαθά που έχουν χαρακτηριστεί ως προστατευόμενα σύμφωνα με τις διατάξεις της προϊσχύουσας νομοθεσίας προστατεύονται στο εξής κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου.»

6. Στις διατάξεις του άρθρου 12 παρ. 5α, 5β(ι) του ν. 4256/2014 (Α' 92/14-4-2014) ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 12.5.α. Τα επαγγελματικά τουριστικά ημερόπλοια αγκυροβολούν ή παραβάλλουν για αναμονή, επιβίβαση και αποβίβαση των επιβατών στους χώρους που υποδεικνύονται από το φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης του λιμένα ή της λιμενικής εγκατάστασης β. (i) Σε περίπτωση ανεπάρκειας των χώρων και λειτουργικής αδυναμίας εξυπηρέτησης των επαγγελματικών τουριστικών ημερόπλοιων, ο φορέας διοίκησης και εκμετάλλευσης του λιμένα ή της λιμενικής εγκατάστασης καθορίζει τα αναγκαία μέτρα για την αγκυροβολία ή παραβολή ή θέση αναμονής, την επιβίβαση και την αποβίβαση"»

Εξάλλου, στην παρ. 3.β) της 8122.1/29/16-7-2014 Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Ναυτιλίας και Αιγαίου (Β' 2032/25-7- 2014) ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«3. Τα Λιμενικά Ταμεία και τα Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία οφείλουν: ... β) Σε συνεννόηση και σε συνεργασία με τις Λιμενικές Αρχές, να μεριμνούν έγκαιρα για τον καθορισμό θέσεων ελλιμενισμού στο χώρο αρμοδιότητάς τους, με σύμφωνη γνώμη της οικείας Λιμενικής Αρχής»

Ερμηνεία των διατάξεων-Υπαγωγή

Από τις παραπάνω διατάξεις ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, προκύπτουν τα εξής:

7. Σύμφωνα με τον ισχύοντα από 28-6-2002 αρχαιολογικό νόμο 3028/2002, απαγορεύεται κάθε ενέργεια επί ακινήτου μνημείου που μπορεί να επιφέρει άμεσα ή έμμεσα αλλοίωση της μορφής του, καθώς επίσης (απαγορεύεται) γενικά η επιχείρηση οποιουδήποτε έργου πλησίον μνημείου (ΝΣΚ 115/2003) και ειδικά η εκτέλεση κάθε μορφής λιμενικού έργου χωρίς προηγούμενη έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του αρμόδιου Αρχαιολογικού Συμβουλίου. Στις περιπτώσεις αυτές, η άδεια του Υπουργού Πολιτισμού προηγείται από άδειες άλλων αρχών που τυχόν απαιτούνται για την εκτέλεση του έργου και οι οποίες πρέπει να την μνημονεύουν επί ποινή ακυρότητας. Επιπλέον, ρητά ορίζεται ότι, προς το σκοπό της προστασίας των ακίνητων

- μνημείων, ο Υπουργός Πολιτισμού δύναται με απόφασή του, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, να επιβάλλει περιορισμούς στη χρήση και στον τρόπο λειτουργίας τους, κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη ισχύουσα διάταξη. Τέλος, προβλέπεται ότι πολιτιστικά αγαθά που έχουν χαρακτηριστεί ως προστατευόμενα με βάση προϊσχύσασες διατάξεις, διέπονται πλέον από τις προστατευτικές διατάξεις του ν. 3028/2002.
8. Στην εξεταζόμενη περίπτωση το Ενετικό λιμάνι της Παλιάς Πόλης Ρεθύμνου ως λιμένας υπάγεται, κατά το διδόμενο ιστορικό, στη διαχείριση του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Ρεθύμνου, το οποίο είναι αρμόδιο σχετικά με τον ελλιμενισμό των σκαφών, σύμφωνα με τα οριζόμενα (και) στις άνω διατάξεις του ν. 4256/2014 και της ΚΥΑ 8122.1/29/16-7-2014. Ωστόσο, το εν λόγω λιμάνι, με βάση τον προϊσχύσαντα αρχαιολογικό νόμο 5351/1932, έχει ήδη από το 1965 χαρακτηριστεί ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο, επιπλέον δε από το 1967 περιλαμβάνεται στο τμήμα της Παλιάς Πόλης του Ρεθύμνου που έχει επίσης κηρυχθεί ιστορικό διατηρητέο μνημείο. Συνεπώς, η προστασία του εν λόγω λιμένα ως μνημείου ανήκει στην υλική αρμοδιότητα της Υπουργού Πολιτισμού και διέπεται πλέον από τις προαναφερθείσες διατάξεις του ισχύοντα σήμερα ν. 3028/2002, οι οποίες αφενός απαγορεύουν την αλλοίωση του και την επιχείρηση οποιουδήποτε τεχνικού ή λιμενικού έργου, χωρίς την προηγούμενη έγκρισή της Υπουργού Πολιτισμού, αφετέρου παρέχουν στην τελευταία το δικαίωμα να θέτει περιορισμούς στη χρήση και λειτουργία του μνημείου και μάλιστα κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη διάταξη.
 9. Στο εν λόγω νομοθετικό πλαίσιο νομίμως υπεβλήθη για έγκριση προς την Υπουργό Πολιτισμού η επίμαχη μελέτη, περιέχουσα και μικρής έκτασης λιμενικό έργο (επέκταση με κατασκευή ξύλινης προβλήτας). Η Υπουργός, αφού έλαβε υπόψη και την ομόφωνη γνωμοδότηση του ΚΑΣ, προέβη μεν σε έγκριση, από την άποψη του αρχαιολογικού νόμου, της υποβληθείσας μελέτης σχετικά με τις λειτουργίες του ενετικού λιμένα, έθεσε, ωστόσο, τον όρο 11, σύμφωνα με τον οποίο στο ενετικό λιμάνι θα ελλιμενίζονται μόνον μικρά σκάφη (βάρκες) και τον όρο 12, σύμφωνα με τον οποίο, τα σκάφη επιτρέπεται να προσδένουν μόνο σε συγκεκριμένο τμήμα του λιμένα (B-BΔ πέτρινο κρηπίδωμα).
 10. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι οι επίμαχοι όροι 11 και 12 έχουν τεθεί με αποκλειστικό γνώμονα την προστασία του μνημείου του ενετικού λιμένα και συνιστούν περιορισμούς, από την άποψη του αρχαιολογικού νόμου, ισχύοντες κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, καθώς τέθηκαν από το καθ' ύλην αρμόδιο όργανο (Υπουργός Πολιτισμού) κατά την νόμιμα προβλεπόμενη διαδικασία (έκδοση Υ.Α. μετά γνώμη του ΚΑΣ). Εξάλλου ο όρος 12, στον οποίο αφορά ο προβληματισμός της υπηρεσίας, έχει την έννοια ότι η τυχόν, εκ μέρους οποιασδήποτε αρμόδιας αρχής, αδειοδότηση πρόσδεσης σκαφών στο ενετικό λιμάνι πρέπει να περιορίζεται στον χώρο που επιτρέπει η Απόφαση της Υπουργού Πολιτισμού, η οποία (Απόφαση) πρέπει να μνημονεύεται στη σχετική

αδειοδότηση πρόσδεσης. Συνεπώς, το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Ρεθύμνου (το οποίο εγείρει ζητήματα σχετικά μόνο με την ίδια αυτού αρμοδιότητα και την επάρκεια των χώρων ελλιμενισμού), οφείλει να ασκεί τις αρμοδιότητες του κατά τον ν. 4256/2014 και την ΚΥΑ 8122.1/29/16-7-2014, δεσμευόμενο από τον τεθέντα από την Υπουργό Πολιτισμού σχετικό περιορισμό.

Απάντηση

10. Κατ' ακολουθίαν των προεκτεθέντων, στο τεθέν ερώτημα αρμόζει η εξής απάντηση: το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Ρεθύμνου οφείλει, κατά την ενάσκηση των αρμοδιοτήτων του, σύμφωνα με τον ν. 4256/ 2014 και την ΚΥΑ 8122.1/29/16-7-2014, να λαμβάνει υπόψη του τον όρο 12 της ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΒΜΑ/ΤΒΜΑΧΜΑΕ/416133/249597/8615/3021/7-2-2017 Απόφασης της Υπουργού Πολιτισμού.